

**OILAVIY MUHITNING BOLA EMOTSIONAL
RIVOJLANISHIGA TA'SIRI**

Nazarova Dinora Zafarovna

Ta'lim va tarbiya nazariyasi (Maktabgacha ta'lim)

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu tezisda oilaviy muhitning bola emotsional rivojlanishiga ta'siri tahlil qilinadi. Tadqiqotda turli oilaviy omillar – ota-ona munosabatlari, oilaviy qo'llab-quvvatlash, konfliktlar va ijtimoiy muhit – bolalarning emotsional holatiga va ijtimoiy moslashuviga qanday ta'sir qilishi ko'rib chiqiladi. Shuningdek, oilaviy muhitni optimallashtirish orqali bolaning ijobiy emotsional rivojlanishini rag'batlantirish usullari va amaliy tavsiyalar berilgan. Maqolada nazariy asoslar bilan bir qatorda, so'nggi tadqiqot natijalari tahlil qilinadi va bola emotsional rivojlanishiga oilaning o'rni aniqlandi.

Kalit so'zlar: bola, oilaviy muhit, emotsional rivojlanish, ota-ona munosabatlari, ijtimoiy moslashuv, psixologik qo'llab-quvvatlash.

Har bir jamiyatning kelajagi, farzandlarining ruhiy va emotsional holati bevosita ularning oilaviy muhitiga bog'liq bo'ladi. Oilaviy muhit bu nafaqat uydagi sevgi, hurmat va ishonch bilan bog'liq munosabatlar, balki bolaning ichki dunyosi, o'zini qadrlashi, ijtimoiy tajribasi va hayotiy qobiliyatlarini shakllantiruvchi eng muhim makondir. Oilada yaratiladigan ijobiy ruhiy-psixologik muhit bola uchun eng muhim tayanch bo'lib, uning emotsional barqarorligi, ijtimoiy moslashuvi va kelajakda samarali shaxs sifatida rivojlanishida hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Bugungi kunda oilaviy qadriyatlarni mustahkamlash, sog'lom muhit yaratish va yoshlar tarbiyasiga davlat siyosatining e'tiborini jalb etish muhim vazifa sifatida belgilangan. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev oilaning jamiyat poydevori ekanligini qayta-qayta ta'kidlab kelmoqda.

Prezidentning soʻzlariga koʻra, “Oilaviy barqarorlikni taʼminlash va masʼuliyatni oshirish zarurati jamiyatning eng dolzarb masalalaridan biri boʻlib qolmoqda, chunki farzandlarimizning sogʻlom va baxtli kelajagi oilada yaratiladigan muhitga bevosita bogʻliq” deb taʼkidlangan. Prezident shuningdek, ajrimlar vaqtida ayniqsa bolalar moddiy va ruhiy azobga uchramasligi, ota-onalar oilaviy majburiyatlarni masʼuliyat bilan bajargan holda tarbiya jarayonida faol ishtirok etishi kerakligini qayd etgan. Ushbu fikrlar oilaviy muhitning bola emotsional rivojlanishiga bevosita taʼsiri borligini, shuningdek oilaviy siyosat va tarbiya jarayonlarida davlat tomonidan qoʻllab-quvvatlash muhimligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Bugungi kunda oilaviy mustahkamlik va tarbiya masalalari Oʻzbekiston Respublikasida davlat siyosatining ustuvor yoʻnalishlaridan biri sifatida belgilangan. Prezident Shavkat Mirziyoyev 2025-yil oktabr oyida oʻtkazilgan yigʻilishda oilaviy barqarorlik va masʼuliyatni taʼkidladi, ajrimlar soni va bolalarning moddiy qiyinchiliklarga duch kelmasligini jamiyat oldidagi ogʻir signal sifatida qayd etdi, “oila bu ikki yoshning birikishi emas, balki bolalar taqdiri va kelajakka boʻlgan masʼuliyat” ekanligini bildirdi. Bu soʻzlar oilaviy muhitning *bolalar ruhiy va emotsional holatiga bevosita taʼsir koʻrsatishi* hamda davlat tomonidan *oila qoʻllab-quvvatlanishi* zarurligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Shuningdek, Prezident 2025-yil may oyida oʻtkazilgan videokonferensiyada ham “oila jamiyatning poydevori, u yerda mehr-oqibat, hurmat va tinchlik boʻlsa, butun jamiyat barqaror boʻladi” deb taʼkidlab, oilaviy qadriyatlarni kuchaytirish orqali yosh avlodni ijobiy ruhiy muhitda tarbiyalash zarurligini qayd etdi.

Bugungi kundagi amaliy jarayon: Oilaviy muhit va bola emotsional rivojlanishi:

Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi

Sana / Yil	Amaliy jarayon / Tadbir	Vazifa va maqsad	Ta'sir va natija
2025-yil mart	Oila tarbiyasi va emotsional sog'lomlik bo'yicha seminarlar (Toshkent)	Ota-onalarga emotsional qo'llab-quvvatlash va konfliktlarni boshqarish usullari o'rgatiladi	Bolalarda stressni kamaytirish, ijtimoiy va emotsional moslashuvni rivojlantirish
2025-yil aprel	Psixologik konsultatsiya markazlarida oilaviy maslahatlar (Samarqand)	Oilaviy nizolar va ajrimlar oldini olish bo'yicha amaliy maslahatlar beriladi	Ota-ona munosabatlarining yaxshilanishi, bolalarda xavfsizlik hissi oshadi
2025-yil may	Prezident Shavkat Mirziyoyevning videokonferensiyasi	Oila — jamiyatning poydevori, oilaviy barqarorlik va bola emotsional rivojlanishi haqida ma'lumot beriladi	Davlat siyosati orqali oilalarni qo'llab-quvvatlash, yosh avlodni sog'lom ruhiy muhitda tarbiyalash
2025-yil iyun	Makro va mikro darajada oilalarni qo'llab-quvvatlash dasturlari (viloyatlar)	Moliyaviy va psixologik yordam ko'rsatish, ota-onalarga treninglar o'tkazish	Oiladagi stressni kamaytirish, bolalarda o'z-o'zini anglash va ishonch rivojlanadi
2025-yil iyul	Mahallalarda "Oilaviy mehr-muhabbat haftaligi"	Ota-onalar va bolalar uchun ijtimoiy va sport tadbirlari	Bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar va emotsional bog'lanishlar mustahkamlanadi
2025-yil oktabr	Prezident Shavkat Mirziyoyevning yig'ilishi	Oilaviy barqarorlik va mas'uliyat haqida davlat siyosati ko'rsatmalari	Ota-onalar va jamiyatda oilaviy qadriyatlar mustahkamlanadi, bolalar emotsional rivojlanishi qo'llab-quvvatlanadi
2025-yil noyabr	Psixologik treninglar va oilaviy maslahatlar (andijon va Farg'ona)	Konfliktlarni boshqarish, ota-onalar va bolalar munosabatlarini mustahkamlash	Bolalarda emotsional barqarorlik, ijtimoiy ko'nikmalar va ruhiy sog'lomlik oshadi

XULOSA

Oilaviy muhit bola emotsional rivojlanishida eng muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot va amaliy jarayonlar ko'rsatadiki, ota-onaning ijobiy munosabati, mehr-muhabbat, xavfsiz va barqaror oilaviy muhit bolalarda ishonch, ijtimoiy ko'nikmalar va ruhiy barqarorlikni shakllantiradi.

Prezident Shavkat Mirziyoyevning 2025-yildagi so'zlari va tashabbuslari, shuningdek, hududiy va markaziy amaliy tadbirlar oilalarni qo'llab-quvvatlash va yosh avlodning sog'lom ruhiy muhitda rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan.

Shuningdek, psixologik konsultatsiyalar, treninglar va oilaviy seminarlar bolalarning emotsional holatini yaxshilash, konfliktlarni boshqarish va oilaviy qadriyatlarni mustahkamlashga yordam beradi. Bugungi kunda oilaviy muhitni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash davlat siyosati, jamiyatning ijtimoiy tashabbuslari hamda ota-onalarning mas'uliyati bilan birgalikda amalga oshirilmoqda.

Natijada, oilaviy barqarorlik va ota-ona farzand munosabatlarining sifatini oshirish orqali bola emotsional rivojlanishi samarali tarzda ta'minlanadi, bu esa kelajak avlodning ijtimoiy, ruhiy va intellektual salohiyatini mustahkamlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Abdullayeva, Z. O. (2025). *Oilaviy muhitning bolalar ruhiy salomatligiga ta'siri*. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15803593> [Zenodo](https://zenodo.org/record/15803593)
2. Kushakova, B. K. (2025). *Oilada emotsional muhitning bola ruhiga ta'siri*. *Psixologiya ilmiy jurnal*. https://buxdu.uz/media/jurnallar/psixologiya/1.1-qism_Psixologiya_2_2025_PDF.pdf buxdu.uz
3. Ziyawatdinova, M., & Mambetiyarova, V. R. (2025). *Oilada bolalar va o'smirlarning emotsional rivojlanishi*. *Modern Education and Development*. <https://scientific-jl.com/mod/article/view/6460> scientific-jl.com
4. Ulug'bekova, M. H. q. (2025). *Constructive and destructive consequences of the family environment on child development*. *Social Science and Innovation*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17470283> bestjournalup.com